

Jerguš Sivoš:

V roku 1950 existoval v Trenčíne tábor nútenej práce

V októbri 1948, len niekoľko mesiacov po februárovom prevzatí moci komunistami, prijalo Národné zhromaždenie ČSR dva zákony, ktoré umožňovali perzekúciu skutočných aj domnelých odporcov komunistického režimu. Zákon č. 231/1948 Zb. na ochranu ľudovodemokratickej republiky predstavoval formu súdnej perzekúcie, zákon č. 247/1948 Zb. o táboroch nútenej práce, naopak, formu mimosúdnej perzekúcie. Jeho paragrafové znenie umožňovalo bezpečnostnej komisii pri krajskom národnom výbore len na základe administratívneho rozhodnutia zbaviť osoby vo veku 18 až 60 rokov osobnej slobody zaradením do táborov na tri mesiace až dva roky.

V rokoch 1948 až 1953 existovalo na Slovensku šesť táborov nútenej práce – v Novákoch, v Ústí nad Oravou, v Hronci, v Ruskove pri Košiciach, v Ilave a v Trenčíne.

Tábor nútenej práce v Trenčíne bol zriadený 26. júna 1950 v bývalých Masarykových kasárňach na Hlbokej ulici. Jeho zriadenie iniciovali predstavitelia krajského závodu Československých stavebných závodov v Trenčíne. Od marca 1950 rokovali so zástupcami Povereníctva vnútra a na spoločnej schôdzke 6. júna 1950 sa zaviazali na vlastné náklady vykonať adaptačné práce a neskôr vo vlastnej réžii spravovať aj samotný tábor.

Zástupcom Povereníctva vnútra sa pozdával aj areál kasární, v ktorom mal byť tábor zriadený. Vchádzalo sa doň len jedným vchodom z ulice do nádvorja, navyše v susedstve sa nachádzal vojenský vozový park, ktorý neustále strážila vojenská hliadka. Areál budúceho tábora tak poskytoval len minimálnu možnosť úteku.

Od 18. mája 1950 pomáhali pri adaptačných prácach aj zaradenci ilavského tábora. V polovici júna práce pokročili natoľko, že mohol byť zriadený provizórny tábor pre 70 zaradencov. Aby bol tento počiatočný stav naplnený, boli do tábora premiestnení zaradenci z detašovaného oddielu pri stavbe národného podniku Odeva v Trenčíne, 35 zaradencov TNP Nováky a práceschopní zaradenci TNP Ilava, ktorý bol v tom čase v likvidácii.

Po oficiálnom vzniku tábora nútenej práce v Trenčíne, 26. júna 1950, sa správcom tábora stal štábny strážm. Ján Kráľ (na obr. vpravo), hospodárom a zároveň účtovníkom kanc. ofct. Ladislav Prepík, pokladníkom strážm. Ondrej Kimák-Fejko a evidenčným referentom štábny strážm. Vincenc Pekár. Predstavitelia správy tábora prišli do Trenčína zo zrušeného tábora v Ilave.

Adaptačné práce pokračovali v tábore aj v nasledujúcich mesiacoch. Zaradovacie komisie pri krajských národných výboroch preto do tábora v Trenčíne nezaraďovali. Početný stav tábora sa zvyšoval len premiestňovaním zaradencov iných pracovných táborov, resp. detašovaných oddielov do Trenčína. Koncom septembra 1950 sa v tábore nachádzalo 158 mužov.

V dôsledku koncentrácie pracovných síl do Jáchymovských uránových bani rozhodlo ministerstvo národnej bezpečnosti o zrušení tábora v Trenčíne k 15. októbru 1950 a o odovzdaní objektov ministerstvu národnej obrany. Stavebný závod v Trenčíne aj napriek tomu prejavil záujem využívať zaradencov tábora nútenej práce naďalej.

Vstúpil preto do rokovania s okresným národným výborom a spoločne hľadali vhodné priestory na premiestnenie tábora. Zámer podniku sa napokon nepodarilo realizovať, termín definitívnej likvidácie tábora sa však posunul na 31. október.

Krajský závod Československých stavebných závodov v Trenčíne následne v snahe o získanie pracovných síl uskutočnil medzi zaradencami pracovný nábor. Podpisom reverzálneho záväzku sa v podniku rozhodlo pracovať 38 zaradencov. Vedenie podniku v tejto súvislosti oslovilo ministerstvo národnej bezpečnosti, ktoré však už medzičasom zaradencov premiestnilo do iných táborov.

Dňa 26. októbra odišlo do táborov v Jáchymove 52 zaradencov, ktorých lekár uznal zdravotne spôsobilými na prácu v bani. Zvyšných 116 zaradencov, vrátane tých, ktorým výkon zaradenia končil v novembri, odišlo nasledujúci deň do nováckeho tábora. Počas štyroch mesiacov existencie tábora v Trenčíne prešlo jeho bránami 275 osôb.

Autor: Jerguš Sivoš

Na stránke TRENČAN - Trenčanom o Trenčíne s vďakou uverejnené v marci 2017 na základe láskavého súhlasu autora.

Poverenie vnútra.

Zn.256/73-S-BK/8-1950.-

Bratislava, 19. júna 1950.-

Všetky krajské národné výbory / oddelenia pre tábory /
Všetky krajské valiteľstvá NB,
Všetky krajské valiteľstvá ŠtB,
Všetky KNV a ONV.

Trenčín - zriadenie tábora nútenej práce s TNP Ilava - zrušenie a likvidácia.

I/. Dňom 26. júna 1950 bol zriadený podľa § 2 ods. 2 zák. č. 247/48 Sb. namiesto zrušeného TNP v Ilave:

Tábor nútenej práce v Trenčíne, okr. dtto
s kapacitou 300 - 400 zaradencov, ktorí budú zaškoľovaní na stavebné práce pri Krajskom závode ČSSZ, n.p. v Trenčíne.

Tábor nútenej práce v Trenčíne má príslušný poštový a telegrafný úrad a železničnú stanicu v mieste.

II/. Tábor nútenej práce v Ilave bol súčasne dňom 26. júna 1950 zrušený.

Osoby do tohto tábora zaradené boli premiestnené do TNP Trenčín, a preto ohľadom dodávania zaradencov - zbežov, osôb na prerušení zaradenia a v nemocniciach z tohto tábora do TNP Trenčín poukazujem na tuzajší obežník zo dňa 21.9.1949, zn. 256/00-54-BK/8, vydaného pod heslom "Osoby zaradené do táborov nútenej práce - dodávanie".

Nakoľko zaradení v TNP Trenčín budú v omeškanom počte do konca t. r. pracovať na adaptácii budovy v ktorej sa tento tábor zriaďuje, upravujem všetky KNV - odd. pre TNP na Slovensku, aby sa do ďalšej úpravy tuzajšieho úradu žiadne zaradené osoby do TNP v Trenčíne nezaraďovali a nedodávaly.

Podrobná úprava o zriadení TNP v Trenčíne a zrušení a likvidácii TNP v Ilave bola vydaná tuzajším osobitným výnosom.

Všetky krajské valiteľstvá NB a ŠtB, upovedomia o tomto obežníku v plnom znení svoje podriadené valiteľstvá a útvary.

Za správnosť vyhotovenia:

Povereník:
Dr. Okál v. r.